

نگاه نشریه رازی تحلیل دوست سرمقاله رازی

دکتر علی منتصری

ماهنامه دارویی رازی در بهمن سال ۶۸ با سرمقاله «از چه دریچه ای می نگریم» به قلم مدیرمسئول و صاحب امتیاز جناب آقای دکتر سید محمد صدر آغاز به کار کرد. در آن سرمقاله می خوانیم «سخن گفتن با اهل سخن گرچه مشکل می نماید اما بس شیرین است زیرا هم اهلیت وجود دارد و هم ورود کافی به مساله و این ویژگی مشکل کار را به حداقل می رساند. شیرینی امر وقتی مشخص تر می شود که اهلیت همراه درد باشد. دردی که از اعماق وجود برمی خیزد و دردهای دیگران را منعکس می کند. دردهایی که جانسوز است و ریشه در عوامل گوناگون دارد، مطلب حائز اهمیت این است که دردها به درستی شناخته شده و درمان با داروی مناسب انجام گیرد» مدیرمسئول می خواست از دریچه ای نگاه کند که در آن دردی است که باید شناخت و نهایتاً با داروی مناسب درمان نموده آن درد، مشکلات نظام دارویی کشور عزیزمان ایران است. در ادامه مقاله هدف از انتشار ماهنامه رازی را می بینیم، که همان ردیف کردن دردهای سیستم دارویی و درمان آن هاست. مدیرمسئول در شماره اول خود را موظف می داند که به مسایل مهم دارویی به طور جدی در طول سال های انتشار پرداخته شود. «اما تاکنون مساله دارو با توجه به ابعاد گوناگونش آن گونه که باید مورد توجه قرار نگرفته است. لذا تصمیم ما بر این است که سعی

خود را بیشتر بر مساله دارو نهاده و ابعاد گوناگون آن را مورد بررسی قرار دهیم ضمن این که مسایل بهداشت و درمان را از نظر دور نمی داریم. مطالب مهمی از قبیل: آخرین تحقیقات علمی در مورد داروها، شناخت و معرفی داروهای جدید، صنعت و تولید دارو در ایران، مصرف دارو، کمبود دارو، قیمت دارو، واردات دارو، صادرات دارو، آموزش در دانشکده های داروسازی، توزیع دارو، اعتیاد به دارو، طرح ژنریک و مقابله با شرکت های چندملیتی دارویی، مشکلات داروخانه، قاچاق دارو، بیمه و خدمات اجتماعی، وضعیت دارو و داروسازی در کشورهای سرمایه داری و جهان سوم ... از جمله مطالبی است که می تواند در این نشریه مورد توجه قرار گرفته و به آن پرداخته شود» چه زیبا مسیر حرکت ترسیم گردیده و حالا به مناسبت هفدهمین سال انتشار و دویستمین شماره نشریه، صاحب قلم می خواهد مجدداً به عقب برگشته و با نگاه تحلیلی سرمقاله های ۱۹۲ شماره را به مناسبت انتشار دویستمین شماره ماهنامه رازی بررسی نماید. از نظر آماری جناب آقای دکتر محمد صدر جمعاً از ۱۹۲ شماره تعداد ۶۲ سرمقاله را مرقوم داشته اند که شامل ۳۲/۳ درصد می باشد. از جمله سرمقاله ها مناسبت ۲۲ بهمن سالروز انقلاب اسلامی می باشد. در ۱۶ سال تعداد ۱۶ سرمقاله در مورد امام، انقلاب و ارزش های اسلامی توسط آقای دکتر سیدمحمد صدر تحریر شده است. از سرمقاله های بهار که اختصاص به تبریک سال جدید و ارتباط صمیمی با خوانندگان و اعلام سیاست های سال می باشد بیشتر در محور بازآموزی و آبونمان نشریه و انتظارات خوانندگان مطلب درج گردید که از این سرمقالات ۱۲ مورد توسط آقای دکتر صدر و ۳ مورد توسط آقای دکتر سرکندی و یک مورد به قلم سردبیر تحریر گردیده است. مناسبت سوم، ۱۴ خرداد سالروز رحلت حضرت امام می باشد که در این زمینه ۱۶ مقاله درج گردیده که ۱۳ مقاله توسط آقای دکتر صدر و سه مقاله به قلم آقای دکتر سرکندی بوده است. از جمله تیترها می توان: سوگنامه خرداد خونین؛ یاد دوست؛ شعر بلند امامت؛ خرداد، ماه امام و اندیشه های امام را نام برد. مناسبت دیگر سالروز تولد محمدبن زکریای رازی و سالروز داروسازی است که بیشتر به شخصیت این دانشمند از ابعاد مختلف پرداخته شده است. در اولین مقاله به نام رازی، افتخار و الگوی ما می خوانیم «از سنت های حسنه ای که در فرهنگ اسلامی ایرانیان جاافتاده و همیشه به کار گرفته شده، تکریم و بزرگداشت بزرگانی است که خدمات علمی گوناگونی به این مرز و بوم ارایه داده و باعث رشد علم و عظمت جامعه اسلامی در جهان گشته اند. نشریه رازی به عنوان

تربیون داروسازان از یک طرف و به خاطر نام نشریه از طرف دیگر وظیفه داشت که به این مهم همت گمارد» الحق آقای دکتر صدر در ۱۶ شماره، پیوسته از ابعاد مختلف سعی در شناساندن این بزرگوار به شاگردان عصر خود داشته و از هر فرصتی استفاده مطلوب نمود. بنابراین در طی ۱۶ سال شماره هشت نشریه به قلم مدیرمسئول اختصاص به رازی داشت که از جمله تیتراها: رازی، افتخار و الگوی ما؛ رازی، معلمی دیگر؛ رازی، بهترین انتخاب و روش های درمانی رازی را می توان نام برد.

تعداد سرمقاله های آقای دکتر سرکندی ۳۴ مورد (۱۷/۷ درصد کل) و آقای دکتر سیامک نژاد ۲۹ مورد (۱۵/۱ درصد) می باشد.

سردبیر در بعضی از سال ها بسیار فعال عمل کرده مثل سال پانزدهم نشریه با تعداد ۵ سرمقاله و سال هفتم با ۴ سرمقاله و در بعضی از سال ها به دلیل گرفتاری های کاری حتی یک سرمقاله هم نداشته اند. آقای دکتر سرکندی که غالب سال ها مدیر داخلی نشریه بودند و به خوبی در تمام مراحل گرفتاری بزرگان دست به قلم و آماده خدمت بوده است. نامبرده در بعضی از سال ها مثل سال دهم با هفت سرمقاله و سال های نهم، یازدهم، دوازدهم و چهاردهم هر سال با چهار سرمقاله بیشترین نقش را بازی کرده اند. سرمقاله های آقای دکتر سیامک نژاد همیشه دور محور اصلی ترین مسایل دارویی بوده و قلم روان و صریح ایشان حتی گاهی برای خودش نیز دردسرساز بوده است.

از جمله موضوعات پرداخته شده توسط ایشان می توان به ژنریک، رسالت داروساز و داروخانه؛ قیمت دارو، بسته بندی دارو؛ تولید ملی، برقراری معاونت دارویی؛ کیفیت دارو؛ آموزش داروسازی؛ اقتصاد دارو؛ تخصیص ارز؛ یارانه دارو؛ صادرات دارو؛ تولید شیرخشک؛ مصرف دارو؛ کمبود دارو؛ حق انحصار تولید؛ آزادسازی؛ مدیریت دارویی؛ رقابت و تبلیغات؛ پاسداری از صنعت داروسازی و تکثرگرایی در تولید دارو اشاره کرد. آقای دکتر سیامک نژاد از مدیران اجرایی با تجربه و موفق دارویی کشورمان هستند و به عنوان مسئول رده یک در داروخانه، شرکت سهامی دارویی کشور، معاونت دارویی و توزیع دارو در غالب جلسات شورای عالی برنامه ریزی و سیاستگذاری دارو شرکت داشته و از درون، مشکلات و مسایل دارویی را حس کرده اند. لذا قلم شیوای ایشان به علاوه احساس مسئولیت و حساسیت باعث شده که همیشه مطالب را به شکل باز مطرح و صاحب نظر را به اندیشه وادارند. ایشان به عنوان سردبیر به راستی راهی را رفته اند که مدیرمسئول در شماره یک به عنوان

هدف‌های ماهنامه دارویی رازی بدان عنایت داشته است.

آقای دکتر سرکندی یار وفادار نشریه و تکمیل‌کننده مدیرمسئول و سردبیر بوده و به عنوان مدیر داخلی هرآنچه که در توان داشته‌اند مضایقه ننموده‌اند. سرمقاله‌های ایشان ضمن پرداختن به مسایل دارویی از جمله تیتراها یارانه؛ اقتصاد داروخانه؛ قیمت دارو؛ تولید و فروش دارو؛ بررسی مصرف؛ صنایع دارویی و صادرات؛ قاچاق دارو؛ مکمل‌های دارویی؛ بدهی بیمارستان‌ها به سیستم دارو و نهایتاً توسعه در صنایع دارویی بیشتر به آموزش پزشکی، بازآموزی و مسایل علمی که موضوع روز بوده توجه نموده است. دکتر سرکندی بیشتر در چهار محور شامل اول مناسبت‌ها به جای مدیرمسئول و سردبیر مقالات بهار سبز؛ خرداد، ماه امام و ... را نوشته و دوم در بخش پزشکی که از جمله می‌توان به مقالات آموزش نیروی انسانی در گروه پزشکی مشکلات کاریابی پزشکان جوان، اهمیت عرضه دارو در بخش بهداشت، نظام خدمات درمانی، پژوهش و تحقیقات در پزشکی و اعتیاد و مشکلات آن را می‌توان نام برد. سوم مسایل علمی اجتماعی از جمله ژن یا جین؛ پیچیدگی سیستم مغز؛ پیوند اعضا؛ کشتار دام‌ها در انگلستان؛ جنون گاوی؛ آلودگی هوا و داروهای نو ترکیبی و پروتئومیکس را نام برد. بخش چهارم سرمقالات دارویی آقای دکتر سرکندی است که به سال‌های بعد از کسب تجربه ایشان در مدیریت دارویی برمی‌گردد که بدان اشارت رفت.

بعد از سردبیر جناب آقای دکتر روشن ضمیر با تحریر ۱۴ سرمقاله ۷/۳ درصد کل جای دارد. بیشتر سرمقاله‌های آقای دکتر روشن ضمیر در سال‌های ابتدایی نشریه خصوصاً در سال دوم و چهارم سالی سه سرمقاله داشته‌اند. قلم شیوای آقای دکتر روشن ضمیر و ذهنیت مثبت و جامع‌نگر ایشان باعث گردیده که سرمقاله‌های ماندنی از این بزرگوار داشته باشیم.

از جمله زیبایی‌ها سرمقاله‌ها، تیتراهای انتخابی ایشان است که همانند به کجا می‌رویم؛ بیاره توشه برداریم؛ سیزیف در داروخانه و بدن؛ چهارچشم و دارو با یک چشم؛ خانه دوست کجاست؛ خط پایان آغاز گرفتاری‌ها یک از هزاران؛ خاموشی بلبلان و برآمدن «نیمه پنهان» را نام برد. ایشان به عنوان یک مدرس و استاد در گروه پزشکی سعی دارند که درد فارغ‌التحصیلان پزشکی و داروسازی از جمله اشتغال؛ مشکلات سرمایه برای فارغ‌التحصیلان؛ آموزش کیفی؛ ظرفیت دانشگاه‌ها؛ ساماندهی جوانان خلاق بعد از دانشگاه؛ تحقیقات و بسترسازی برای رشد نیروهای جوان را متذکر شوند.

استاد در کنار تدریس از تجربه مدیریتی سرشاری برخوردار است و با نگرش اجتماعی قوی پیوسته دغدغه مشکلات مدیریتی نظام دارویی را با عناوینی مانند قاچاق دارو؛ مصرف بی‌رویه؛ کمبودها؛ حمایت از صنعت داروسازی؛ اطلاع‌رسانی دارویی؛ تولید و واردات دارو را مطرح و راه درمان این معضلات را بیان می‌کنند.

قلم دلچسب دکتر روشن ضمیر همیشه با طنز شیوا آغشته بوده و بی‌تردید ایشان در کنار سردبیر که از خانواده گل آقاست از جمله بزرگان طنز سرزمین ما می‌باشد.

جناب آقای دکتر اسماعیلی که حدود سال دهم نشریه به جمع تحریریه پیوستند از جمله فعالین بخش اجتماعی بوده و با ده سرمقاله ۵/۲ درصد کل، نقش بسیار موثری را ایفا نموده‌اند. مقالات و سرمقاله‌های دکتر اسماعیلی رنگ و بوی تازه دارد و بیش از این که به مسایل دارویی داخل کشور بپردازند نگاه پویا و جامعی به عرصه بین‌المللی دارو دارند.

از جمله سرمقاله‌ها می‌توان به تیتراژ ادغام شرکت‌های بزرگ داروسازی جهان؛ گیاهان دارویی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های بزرگ؛ قیمت‌گذاری دارو در کشورهای مختلف؛ تولید قراردادی؛ صنعت داروسازی جهان و رویکرد نوین، بیوفارماسوتیکال؛ توزیع جغرافیایی بازار جهانی دارو؛ استاتین‌ها، آسپرین آینده و تاثیر چین و هند بر بازار جهانی دارو اشاره کرد.

تحلیل‌های آماری و اتفاقات بین‌المللی دارو پنجره تازه‌ای است که به روی خوانندگان ماهنامه رازی گشوده شده است. بعد از آقای دکتر اسماعیلی آقای دکتر علی منتصری با تحریر ۹ سرمقاله در حدود ۵ درصد کل نقش خود را ایفا نموده است ایشان از جمله دست‌اندرکاران دارویی درد آشنا است. آقای دکتر منتصری با توجه به تجربه مدیریتی در بخش‌های مختلف تولید، واردات، توزیع و تجارت دارو و با داشتن مسؤولیت اجرایی به عنوان معاون اداره کل نظارت بر امور دارو و مسؤول برنامه‌ریزی دارویی کشور همواره اطلاعات دقیق درون نظام دارویی را به نقد کشیده و راه‌حل‌های مناسب را مکتوب کرده است. از جمله تیتراژهای سرمقالات ایشان می‌توان از رقابت در سیستم دارویی؛ الگوی مصرف؛ یک ضرورت در مورد ادغام شرکت‌های داروسازی؛ امکان بالقوه استفاده از امکانات داروخانه برای ارائه خدمات بهداشتی؛ داروخانه و آینده؛ دارو کالای استراتژیک؛ معرفی داروها و نهایتاً معرفی آنتی‌بیوتیک‌ها را نام برد.

استاد دکتر ثمنی علی رخم ایفای فعال ترین نقش به عنوان عضو علمی هیات تحریریه در سرمقاله نویسی هم یار ماهنامه بوده و با نوشتن هشت سرمقاله حدود ۴ درصد صمیمانه در غنای نشریه کوشیده اند.

توان علمی استاد و تسلط ایشان به فارماکولوژی بی تردید در بقا نشریه نقش کلیدی داشته و سرمقاله نویسی ایشان به عنوان زنگ تفریح تلقی می گردد. استاد در سرمقاله نویسی تیترهای تند انتخاب و از منظر یک منتقد با مسایل برخورد می کند. از جمله موضوعات سرمقاله ها عبارتند از: ابتدا و انتهای تجویز دارو به کودکان بینش و درایت خاص می طلبد؛ بلای باورهای غلط (خوددرمانی) خوددرمانی و فرهنگ مصرف دارو؛ سوء استفاده (ایبوز در سیستم مدیریتی)؛ بیابید واقعیت ها را بگوییم و از عوام فریبی بپرهیزیم (عوارض گیاهان دارویی) به غیر از این سرمقالات استاد دو سرمقاله هم به مناسبت یکصدمین شماره و هفتمین سال نشریه رازی مرقوم داشته اند. نگارنده بعدی سرمقاله ها آقای دکتر محلاتی است که با ایفا نقش فعال در بخش اجتماعی نشریه از جمله یاران وفادار نشریه رازی بوده و با درج ۶ سرمقاله با موضوعات اجتماعی دارو از جمله مسؤلیت اجتماعی داروسازان؛ استراتژی در شرکت های داروسازی؛ لزوم افزایش داروسازان؛ نگاهی به بازار دارویی کشور؛ بررسی وضعیت آمارهای مصرف دارو؛ استفاده بهینه از امکانات و بودجه های دارویی نقش خود را ایفا نموده است. دکتر محلاتی از جمله مدیران اجرایی لایق دارویی است که با نگاه مثبت و سازنده همیشه حامی و در کنار نشریه بوده و دوره ای نیز به عنوان مدیر داخلی در حفظ و بقاء نشریه کوشیده است. ایشان به عنوان مدیرعامل شرکت پخش رازی و ناشر و حامی ماهنامه رازی از فرزندان مسؤلیت پذیر و لایق تحریریه می باشد. استاد دکتر پوستی پدر خانواده نه تنها با ماهنامه رازی از اول همکاری داشته اند بلکه قبل از نشریه نیز با انتشار مقالات علمی در دفتر علمی رازی از جمله بنیانگذاران ماهنامه رازی بوده اند. نقش کلیدی و ثابت استاد در کنار سایر اساتید در هیات علمی موجب شادی و مقبولیت ماهنامه رازی است. ایشان به حکم وظیفه و بنا به پیشنهاد قبول زحمت فرموده و در طول این دوران با مرقوم داشتن ۵ سرمقاله با تیترهای: فواید رژیم فیبری؛ نگرش به پیشرفت های خون شناسی؛ مژده به بیماران کلیوی؛ یاس و امید بیماران قلبی عروقی و نگاهی به آنتی بیوتیک ها از جمله نقش آفرینان بوده اند.

بی تردید روند رو به تزاید مصرف دارو در سال های آینده ادامه خواهد

داشت. عنایت به رشد آمار مصرف کشورهای خاورمیانه خصوصا مصر، ترکیه و عربستان سعودی نشانگر آن است که در سال‌های آینده بازار دارویی ایران به طرف داروهای گران قیمت و تخصصی گرایش پیدا کرده و با افزایش پزشکان فارغ التحصیل، رشد جمعیت، گسترش مراکز درمانی و امکانات تشخیصی به تدریج، افزایش هزینه‌های دارویی در سبد خانوار اجتناب ناپذیر است. با تغییر هرم جمعیت و روند حرکت آن به طرف بالا و افزایش قیمت نفت و رشد نسبی درآمد عمومی از جمله پدیده‌هایی است که باعث دسترسی بیشتر افراد مستعد بیماری در سنین بالا به دارو خواهد شد. پیش‌بینی می‌شود که در ده سال آینده بازار دارویی ایران از نظر ارزش ریالی تا چهار برابر وضع موجود باشد. احتمالا چالش‌های واقعی در بازار دارویی از حالا قابل تصور است. صنعت داروسازی بایستی در درجه اول از نظر کیفی و به دنبال آن از نظر کمی گسترش یابد و پرواضح است که این گسترش توفانی از رقابت و بازاریابی را به دنبال داشته باشد. تجربه سال‌های اخیر نشان داد که فشار شرکت‌های بزرگ چندملیتی جهت صدور داروهای موثر و تحت پتنت به بازار ایران از کنترل خارج شده و این فشار پیوسته با افت و خیز ادامه پیدا خواهد کرد. انتظار این است که سهم واردات از نظر ارزش ریالی و ارزش ریالی رو به افزایش باشد. مگر این که در این گذر روند سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت داروسازی و رویکرد ساخت تحت لیسانس با اقبال خارجی‌ها خصوصا لیدرهای بازار دارویی جهان مواجه گردد. مقررات حاکم بر صنعت ملی داروسازی الزاما محتاج دگرگونی است و در آینده روند تولید داخلی تدریجا تسهیل شده و مسؤولان به تضمین کیفیت توجه بیشتری خواهند نمود. توزیع تخصصی داروها دگرگونی عمیقی را در بازاریابی دارویی پدید خواهد آورد که طلایه آن را در سال‌های اخیر شاهدیم. بازاریابی و رقابت داروهای وارداتی با تولید داخل و تولیدکنندگان با هم به مرور باعث افزایش دانش عمومی و اطلاعات دارویی پزشکان خواهد شد. مطبوعات پزشکی خصوصا دارویی مطالب بسیار فراوانی برای ارایه دارند نهایتا در سال‌های آینده بستر مناسبی جهت رشد نشریات پزشکی خصوصا دارویی قابل پیش‌بینی است و امیدواریم ماهنامه دارویی رازی با توجه به سابقه و استقبال خوانندگان چالش‌های ناشی از رقابت شرکت‌های دارویی را دست‌مایه خود ساخته و با سرمقاله‌های اعضا محترم تحریریه نقش سازنده‌ای را به عنوان یک ماهنامه دارویی پیش رو ایفا نماید.